

3. Bulgária

A magyar és a lengyel példát – 1956–1958 táján – Bulgária követte, amely 12 sorozatban ad ki orosz és vele párhuzamosan a világnyelvek valamelyikén referáló lapokat. (Cikkünk közülük az alábbiakat taglalja: *Tehnika Promüslennosztvi, Sztrouitel'sztva i Transzporta; Rasztienievodsztvo i Lesznoe Hozjajsztvo; Zsivotnovodsztvo i Veterinarija; Referativnij Bjulleten' Bolgarszkoj Naucsnoj Medicinszkoj Literaturü; Ékonomika i Pravo; Biologija i Biohimija; Himija; Matematika, Fizika, Asztronomija i Geodezija; Geologija i Geografija; Isztorija, Arheologija i Étnografija; Jazükoznanie i Literaturovedenie; Filozszojija, Szociologija, Pszichologija i Pedagogika; Iszkuszsztvovedenie*. E „profil szerinti” intézmények által kiadott referáló lapok korszerű – KWOC – index-szel vannak ellátva, és „1973 óta közlik a szerzők munkahelyét is, ami lehetővé teszi a tudósok személyes kapcsolatfelvételét. Az említett kiadványok némelyike ugyancsak nagy késéssel jelenik meg”, s ez „mindig felidézi a kiadványok megszűnésének rémét”.

4. Románia

A *Referativnij Bjulleten' Rumünszkoj Tehnicsezkoj Literaturü* 1965-től jelenik meg orosz, angol és francia nyelven, és évenként kb. 2500 folyóiratcikk- és könyvreferátumot tartalmaz. A kiadvány példaszerepű apparátussal rendelkezik. Nem kevésbé hasznos az 1963 óta megjelenő *Rumünszkij Bjulleten' Naucsnoj Informacii. Esztesztvennue Nauki*, de utolsó száma 1973-ban jelent meg, s így félő, hogy megszűnt.

5. Csehszlovákia

Az 1971-ben megindult *Czechoslovak Scientific and Technical Periodical Contents* a Current Contents-típusú kiadványok közé tartozik, és „értéke hatalmas”. A *Szel'szkohozjajsztvennaja Literatura Czehoszlovakii* c. referálólapnak ugyancsak az a baja, hogy „erőteljesen késik”. A két akadémiai kiadó – az *Academia* és a *Veda* – kiadványait ismerteti kéthavonta a *Science and Books*.

/KREMENECKAJA, A. V.: Referativnue zszurnali szocialiszticeszkij sztran na ruszszkom i raszprosztzanennüh evropejszkij jazükah. K probleme jazükovüh bar'ero/ = Naucsnué i Tehnicsezskie Biblioteki SzSzSzR, 1975. 9. sz. p. 34–38./

(Futala Tibor)

A természettudományokat és műszaki tudományokat érintő tudománypolitikai időszak kiadványok Indiában

A tudománypolitika nem önálló diszciplína, ezért ellentétben pl. a kémiával, közgazdaságtudománnyal, orvostudománnyal stb. *önálló tudományos időszaki kiadvánnyal nem rendelkezik*. A természet- és műszaki tudományokat érintő tudománypolitikai publikációk e tudományok különböző területein megjelenő könyvekben, időszak kiadványokban, jelentésekben stb. jelennek meg. A téma bibliográfiai kontrollja is megoldatlan.

A tudománypolitikai publikációk fontosságára való tekintettel halaszthatatlanná vált egy felmérés, amelynek alapján megállapíthatóvá váltak azok a szolgáltatások – bibliográfiai és referálólapok – amelyek a tudománypolitikai témájú publikációkat is feldolgozzák.

Az időszak kiadványok felhasználása sokszorosan növelhető, ha széleskörűen fel is tárják a publikációkat. Indiában 200-nál több referáló és bibliográfiai szolgáltatás létezik. A *Current Literature on Science of Science* a tudománypolitikai publikációkat tárja fel. Indiában és külföldön megjelent publikációkat dolgozza fel, de még az *Indiában megjelenő tudománypolitikai vonatkozású írásokat is hiányosan regisztrálja*. A témával foglalkozók tehát kénytelenek más szolgáltatást is igénybe venni.

1971-ben MOREHOUSE 22 tudománypolitikával is foglalkozó indiai folyóirat címét állította össze. E cikk függeléke 13 referáló kiadványt, 56 folyóiratot, 23 napilapot és 6 egyéb indiai kiadványt sorol fel, amelyek publikálnak vagy referálnak tudománypolitikai témájú irodalmat.

Indiában 78 angol nyelvű napilap jelenik meg. A jegyzékbe csak az a 23 napilap került, amelyeket az *Indian Press Index* feldolgoz.

A jegyzékben felsorolt időszak kiadványok *mindegyike közül alkalmanként tudománypolitikai cikkeket*. A téma fontosságát jelzi, hogy külön minisztériumot állítottak fel Indiában a természet- és műszaki tudományok fejlesztésére, tudománypolitikai irányítására. A *Jawaharlal Nehru Egyetem* posztgraduális tanfolyamokat indít, tudománypolitikai kutatási témákat több kutatóintézet is felvett kutatási témái közé. *A széles körű érdeklődés sürgeti egy, a témára vonatkozó folyóirat megindítását*.

A téma bibliográfiai kontrollja világméretben megoldatlan. Egy UNESCO felmérés szerint *31 500 tudománypolitikai publikáció jelent meg*: 52% Európában, 23% Észak–Amerikában, 8% Ázsiában, 7% Afrikában és az arab államokban, 4% Dél–Amerikában és 6% nemzetközi szervezetek kiadványaiban. *A publikációk kiadványtípus szerinti megoszlása*: 55% folyóiratcikk, 18% nem hagyományos dokumentumtípus, 18% könyv, 9% jogszabály és utasítás. A nagyszámú publikációra és a téma fontosságára való tekintettel az UNESCO egy referáló

szolgáltatást tervez: SPINES (*Science and Technology Policies Information Exchange System = Információk cseréjének rendszere a természet- és műszaki tudományok tudománypolitikai irodalmára vonatkozóan*) néven. A rendszer az együttműködő országok részvétele alapján fog működni előreláthatólag 1976-tól.

/BHATIA, M.: *Indian serial publications relating to science and technology policy. = Annals of Library Science and Documentation*, 22. köt. 2. sz. 1975. p. 73–77./

(Kondor Imréné)

Új kiadványok

Az USA Szövetségi Energiaügyi Hivatalának új lapja a *Monthly Energy Review* híreket és adatokat tartalmaz a

nagyobb energiaforrásokról, kőolajákról és külön részben tárgyalja az elektromos energiafelhasználást és az előállító források fejlesztését.

A FEA (*Federal Energy Administration = Szövetségi Energiaügyi Hivatal*) másik kiadványa a *Weekly Petroleum Statistics Report* a kőolaj-feldolgozás alakulását tartalmazza, továbbá a kőolaj-finomító és feldolgozó ipar termékeiről, az USA nyersolaj importjáról tájékoztat a statisztikai adatok tükrében.

A *Monthly Energy Review* 36, a *Weekly Petroleum Statistics Report* 35 dolláros évi előfizetési áron előfizethető a *National Technical Information Service*-nél, (NTIS Sales Dept. 5285 Port Royal Rd., Springfield, Va 22161 USA).

/Scientific Information Notes, 7. köt. 1. sz. 1975. p. 27./

(Grofcsik Gusztávné)

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK

Kormányközi együttműködés a tudományos és műszaki tájékoztatás terén.

A tudományos és műszaki tájékoztatás terén a kormányközi együttműködés általában három szinten folyik:

- a nemzeti információs politika fejlesztése;
- rendszerek és szolgáltatások kialakítása vagy javítása;
- a rendszereket és szolgáltatásokat érintő szabványok létrehozása és elfogadása.

A regionális szervezetek egy része (pl. EGK, KGST) mindhárom területen érdekelt, mások csak bizonyosokon (pl. OECD az első területen, az IAEA és a FAO csak a másodikon, az UNESCO az elsőn és a harmadikon stb.).

A nemzeti információs politika kérdéseivel elsőként az OECD (*Organization for Economic Cooperation and Development = Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet*) foglalkozott, amely 1965-ben létrehozott egy *Scientific and Technical Information Policy Group*-ot (*Tudományos és Műszaki Információpolitikai Csoport, IPG*). Az IPG hamarosan összefogta Nyugat-Európán kívül számos más ország tevékenységét is. Legnagyobb eredménye az az ösztönzés, amelynek hatására a tagországok nemzeti információs politikai központokat hoztak létre. Az IPG sikereket ért el számítógépes információs rendszerek kísérleti bevezetése, a tájékoztatás gazdaságtana és a nemzetközi kommunikációs hálózatok terén. Néhány kezdeményezése viszont erős kritikát váltott ki (technológiai előrejelzés 1985-re, nemzeti könyvtárak

szerepe a tudományos és műszaki tájékoztatásban). Ennek ellenére az OECD tevékenysége jelentősnek és hasznosnak bizonyult. Az UNESCO részint az UNISIST, részint a NATIS programban számos tapasztalatát hasznosította. Az információs politika terén főként a NATIS, elsősorban a fejlődő országokra koncentráló programja látszik ígéretesnek.

A rendszerek és szolgáltatások terén a kormányközi együttműködés legkorábbi jó példája a *Commonwealth Agricultural Bureaux* (*Brit Nemzetközösségi Mezőgazdasági Iroda*), amely 28 országgal együttműködve 17 referáló folyóiratot ad ki. E rendszerben a munkamegosztás szakterületi, szemben a később kialakult nemzetközi rendszerekkel, amelyek az input terén általában regionális vagy nyelvi alapon decentralizáltak, s a feldolgozás szakaszában központosítottak. Az ENSz keretében folyó hasonló kezdeményezések közül az INIS (atomenergia) és az AGRIS (mezőgazdaság) emelhető ki, melyeket várhatóan újabbak követnek. Az ENSz rendszereire általában valamiféle abszolút teljességre való törekvés jellemző. Az EGK hasonló tárgyú tevékenységében inkább megfelelő kommunikációs hálózat kialakítása kap vezető szerepet. E munka során nagymértékben hasznosítják az *European Space Agency Science Documentation Service*-t (*Európai Űrkutatási Ügynökség Tudományos Dokumentációs Szolgálat*) és tapasztalatait. Az UNESCO programokban saját szolgáltatások kiépítése helyett inkább a meglévőkhöz való hozzáférhetőség javítására törekednek (két kísérlet Indiában ill. Argentínában már folyt e téren).